

На сьогодні інформація відіграє дуже велику роль у житті кожного із нас, це породжено тим, що ми живемо у інформаційному суспільстві. За допомогою інформації можна багато чого зробити як хорошого так і поганого. На даний час дуже актуальними є всім відомі вислови: «Хто володіє інформацією, той володіє світом», «В інформаційній війні перемагає, як правило, той, хто атакує і постійно посилює тиск...», «Сьогодні інформаційна війна — це вже фактично війна цивілізацій, це зіткнення різних базових цілей, знань, теорій».

Лукашевич В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ ТА ЗЛОЧИНИ МІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

У юридичній доктрині отримала визнання концепція, відповідно до котрої серед багатьох правопорушень існує окрема категорія міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру, що становлять велику суспільну небезпеку.

Характерним для цих злочинів є те, що вони посягають на міждержавні інтереси, тобто мають міжнародний характер. Очевидним є те, що проти злочинів міжнародного характеру жодна держава світу не може самостійно вести боротьбу в силу особливостей цих протиправних діянь, що вчиняються на території різних країн. У багатьох випадках держави вже досягли згоди щодо співпраці у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру шляхом укладення відповідних міжнародно-правових договорів.

Важливим для дослідження питання боротьби зі злочинами міжнародного характеру є визначення поняття злочинів цього виду.

Детально та обґрунтовано визначив цю групу злочинів І.І. Карпець. На його думку, це — діяння, передбачені міжнародними угодами (конвенціями), що не відносяться до злочинів проти людства, але посягають на нормальні відносини між державами, завдають шкоду мирному співробітництву в різних галузях суспільних відносин (економічних, соціально-культурних, майнових і т.п.), а також організаціям і громадянам, карані або згідно норм, встановлених у міжнародних угодах (конвенціях), ратифікованих в установленому порядку, або згідно норм національного кримінального законодавства згідно з цими угодами.

В залежності від об'єкта злочинного посягання, ступеня міжнародної небезпеки та інших ознак В.П. Панов поділяє кримінальні злочини міжнародного характеру на такі основні групи:

1. Злочини проти стабільності міжнародних відносин: міжнародний тероризм; захоплення заручників; захоплення, захоплення літаків та інших повітряних транспортних засобів та інші діяння, вчинені на борту повітря-

ного судна і в міжнародних аеропортах; розкрадання ядерного матеріалу; вербування, використання, фінансування і навчання найманців, а також участь найманця у воєнних діях; незаконна радіо- і телетрансляція; пропаганда війни.

2. Діяння, що завдають шкоди економічному, соціальному і культурному розвитку держав: фальшування монет; легалізація злочинних прибутків; незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин; контрабанда; нелегальна міграція і посягання на культурні цінності народів.

3. Злочинні посягання на особисті права людини: рабство, работоргівля; торгівля жінками, дітьми, експлуатація проституції третіми особами; розповсюдження порнографії; катування та інші жорстокі, нелюдські чи принижуючі гідність види ставлення і покарання, а також, передбачені в проекті Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства, «систематичні і масові порушення прав людини», насильницькі зникнення та ін.

4. Злочини, вчинені у відкритому морі: піратство (морський розбій); розрив або пошкодження підводного кабелю чи трубопроводу; зіткнення морських суден; неподання допомоги на морі; забруднення морського середовища шкідливими речовинами; порушення правового режиму континентального шельфу і спеціальної економічної зони; порушення встановлених правил морських промислів.

5. Воєнні злочини міжнародного характеру: застосування заборонених засобів і методів ведення війни; насильство над населенням у районі воєнних дій; незаконне носіння чи зловживання знаками Червоного Хреста і Червоного Напівмісяця; мародерство; погане поводження з військовополоненими; недбале виконання обов'язків щодо поранених і хворих військовополонених, вчинення дій, спрямованих на шкоду іншим військовополоненим і ін.

Державами світу укладені угоди, об'єктом яких стали міждержавні відносини щодо визначення деяких протиправних діянь як злочинів міжнародного характеру. Держави співпрацюють у запобіганні таких діянь і покаранні за їх вчинення. Подібні угоди отримали широке поширення після першої світової війни, але більшість із них укладено після другої світової війни. Важливо втілювати в життя вже прийняті міжнародно-правові норми в цій галузі та проводити імплементацію основних положень таких міжнародно-правових документів у вітчизняне законодавство України.

Україна, виконуючи свої міжнародні зобов'язання в галузі кримінального права, внесла суттєві зміни і доповнення до Кримінального кодексу, який набрав чинності з 1 вересня 2001 року.

Вперше до вітчизняного Кримінального кодексу було включено спеціальний розділ «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку». Серед них визначені склади таких міжнародних злочинів як пропаганда війни (ст. 436), планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни (ст. 437), порушення законів та звичаїв війни (ст. 436), застосування зброї масового знищення (ст. 439), розроблення, виробництво,

придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення (ст. 440), екоцид (ст. 441), геноцид (ст. 442) та деякі інші.

На жаль, цей перелік не охоплює всіх розглянутих міжнародних злочинів. Не згадуються, зокрема, такі злочини як апартеїд, біоцид, систематичні та масові порушення прав людини та інші. Окрім того, деякі диспозиції статей сформульовані без врахувань усіх вимог норм міжнародного права.

Отже, позитивно оцінюючи попередні та сучасні дослідження в галузі боротьби з міжнародними злочинами та злочинами міжнародного характеру, безумовно, проблеми таких суспільно небезпечних діянь потребують подальшого осмислення і дослідження. В них ще багато спірних і невизначених до цього часу питань. Зокрема, потребує вдосконалення система класифікації міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру. Потрібно чітко визначити коло таких суспільно небезпечних діянь, посилити та конкретизувати боротьбу із цими злочинами на міжнародно-правовій основі.

Погосян А.А.

Національний Університет «Одеська юридична академія»

ЮРИСДИКЦІЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

У 1995 р. на 50-й сесії Генеральної Асамблеї ООН було прийнято рішення про скликання Міжнародної дипломатичної конференції, яка відбулася у м. Рим 15 червня — 17 липня 1998 р., результатом якої стало створення Міжнародного кримінального суду (далі МКС) , і ухвалення статуту МКС (Римського статуту). Місце перебування суду визначено м. Гаага (Нідерланди).

Відповідно до ст. 1 статуту Міжнародного кримінального суду (далі МКС), МКС є постійним органом, уповноваженим здійснювати юрисдикцію відносно осіб, відповідальних за найсерйозніші злочини, які викликають стурбованість міжнародного співтовариства, і доповнює національні органи кримінальної юстиції. Суд може здійснювати свої функції й повноваження на території будь-якої держави-учасниці, а за спеціальною згодою — на території будь-якої іншої держави.

Юрисдикція МКС відповідно до ст. 5 Римського статуту поширюється на наступні злочини:

- 1) злочин геноциду — тобто діяння вчинене з наміром знищити, повністю або частково національну, етнічну або релігійну групу як таку;
- 2) злочини проти людяності — під ознаки якого підпадають будь-які дії направлені на вбивство, пригнічення, заподіяння сильних страждань, серйозних тілесних ушкоджень або серйозної шкоди психічному або фізичному здоров'ю людини, які перелічені в ст. 7 Римського статуту (далі РС);
- 3) військові злочини;
- 4) злочин агресії.